

Nr 206.

Av friherre **Fleming**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till
förordning angående vissa ändringar i förordningen an-
gående stämpelavgiften.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition (nr 232) med förslag till förordning angående vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgifter m. m. får undertecknad härigenom vörd- samt anföra följande.

Bland de ändringar, som i omförmälda proposition föreslagits i stämpelförordningen, märkes *den*, att förvärv av fast egendom resp. fartyg genom skifte vid upplösning av bolag eller förening liksom dylikt förvärv på grund av tillskott vid bildande av bolag eller förening eller på grund av tillskott efter bolagets eller föreningens bildande hädanefter skall i stämpelavseende behandlas såsom byte. Hittills har enligt två vägledande prejudikat av Högsta domstolen, nämligen dels beträffande bolagsskifte från år 1917 (Kungl. Maj:ts utslag den 26 februari 1917: N. J. A., sid. 63) och dels beträffande tillskott vid aktiebolags bildning från innevarande år (Kungl. Maj:ts utslag den 4 februari 1921) stämpelskyldighet icke i dylika fall förefunnits. Vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition komma härefter jämväl dylika fång att drabbas av den sedvanliga lagfartsstämpeln, vilken för aktiebolag som bekant uppgår till ej mindre än 2 % å fastighetens värde. Jag kan ej finna, att denna högst betungande utvidgning av stämpelplikten blivit i propositionen på ett tillfredsställande sätt motiverad.

De i dessa frågor sakkunniga myndigheterna, Statskontoret och Kommerskollegium, hava icke haft tillfälle yttra sig om annan del av förslaget, såvitt nu är i fråga, än som gäller stämpelplikt vid förvärv genom bolags- resp. föreningsskifte. Båda dessa myndigheter hava ställt sig på den ståndpunkten, att stämpelplikt i dylika fall icke bör äga rum. Jag

hänvisar *dels* till vad Statskontoret anfört enligt referat å sid. 33† (jfr ock sid. 23 överst) i den kungl. propositionen, *dels* ock till vad kommerskollegium anfört enligt referat å sid. 23 i propositionen. Någon omsättning i vanlig mening eller uppkomst av ny äganderätt föreligger icke vid utbrytning genom skifte av en bolagsmans andel och det synes icke riktigt att såsom det kungl. förslaget gjort utan vidare jämnställa dylika förvärv med förvärv genom köp eller byte.

Vad angår frågan om förvärv genom tillskott vid bolagsbildning hava några sakkunniga myndigheter icke haft tillfälle yttra sig i denna del av ämnet. Det är dock uppenbart, att förvärv av nu angivna slag är fullt jämnställt med förvärv genom bolagsskifte, och man torde kunna utgå ifrån, att såväl Statskontoret som Kommerskollegium avstyrka stämpelplikt, även då det gäller tillskott vid bolagsbildning.

Beträffande de olika förvärvsslagens jämnställdhet och för belysning jämväl i övrigt av här ifrågavarande spörsmål torde jag i detta sammanhang få hänvisa till två uppsatser av professor David Davidson i Ekonomisk Tidskrift: den ena »Om beskattning av realisationsvinst» årg. 1914, sid. 12 ff. särskilt sid. 17, och den andra »Till frågan om beskattning av vinst å aktieförsäljning» årg. 1915, sid. 358 ff. särskilt sid. 362.

Utöver de synpunkter, som sålunda framställts av de sakkunniga ämbetsverken och en av landets vetenskapliga auktoriteter, vill jag här ytterligare fästa uppmärksamheten på den under nuvarande förhållanden synnerligen menliga inverkan, som ett bifall till det kungliga förslaget i dessa delar skulle hava på möjligheterna att utan allt för betungande kostnader genomföra rekonstruktioner av företag i aktiebolagsform, som till följd av den rådande depressionen och de avskrivningsbehov, som densamma medfört, tvingas att nedskriva större eller mindre del av resp. aktiekapital och att söka en ny grund för sin verksamhet. Det är här icke fråga om rena kristidsföretag; åtskilliga exempel finnas redan på, att även fullt sunda och välskötta företag, som mänskligt att döma bort hava ett gott existensberättigande, blivit under den senaste tiden nödgade att företaga rekonstruktion. Blir depressionen långvarig, kan man vara ganska säker på, att antalet rekonstruerande företag blir mycket stort.

Vid en dylik rekonstruktion följer man nu vanligen följande linjer. Sedan de lidna förlusterna och därav betingade avskrivningsbehov blivit utrönta, konstateras med ledning härav huru mycket av bolagets kapital, som förbrukats. Befinnes härvid, att endast en viss mindre del av aktiekapitalet är i behåll, framträder alltid önskvärdheten att nedbringa aktiekapitalet i enlighet härmed och att slippa för kanske en lång följd av år balansera den konstaterade förlusten. Föreligger, såsom ofta är fallet,

behov av nytt rörelsekapital, kan detta ofta icke åvägabringas annat än genom nyteckning av aktier — med eller utan företrädesrätt — och med hänsyn härtill är ock bortskrivning av det redan förbrukade aktiekapitalet både önskvärd och ofta absolut nödvändig.

Den lagliga formen för nedskrivning av aktiekapitalet är mycket omständlig. Den förutsätter årsstämming å borgenärerna, rättens tillstånd o. s. v. För att komma ifrån denna långa procedur, vilken för ett bolag i *verksamhet* naturligtvis är synnerligen oläglig, tillgriper man i stället den utvägen att bilda ett helt nytt bolag med lämplig storlek å aktiekapitalet, vilket bolag övertager det gamla bolagets hela verksamhet. Det gamla bolaget — vi kunna kalla det Aktiebolaget B. — har ett aktiekapital på t. ex. 20 miljoner kronor, varav hälften är förbrukat. Man bildar då Aktiebolaget Nya B, med aktiekapital å dels 10 millioner i stamaktier och dels därutöver det belopp i preferensaktier, som möjligen erfordras i friskt kapital. Aktiebolaget B. betingar sig i stiftelseurkunden för det nya bolaget rätt att överlåta samtliga tillgångar å Nya B. mot likvid av 10 miljoner kronor i stamaktier jämte ansvarighet för skulderna. Dessa stamaktier utskiftas sedermera å det gamla bolagets aktieägare efter hand som detta äldre bolag hinner formellt likvidera och avvecklas.

Bland tillgångarna ingå nu fastigheter för 5 miljoner kronor. Hittills har lagenlig stämpelpfikt för det nya bolagets fång icke förelegat; efter de nu föreslagna ändringarna i stämpelförordningen skulle det nya bolaget få i detta fall gälda en lagfartsstämpel å ej mindre än 100,000 kronor.

Man frågar sig då: föreligger verkligen någon förnuftig grund för detta utkrävande å statens sida av en extra skatt för ett bolag, som oförskyllt råkat i trångmål och kanske just nu har de största svårigheter att åvägabringa medel till de vanliga skatterna och för bestridande av de nödvändigaste utgifter för arbetslöner m. m. Här är det ju icke alls någon omsättning av fastigheter i den mening, som föreligger vid ett vanligt köp. Aktieägarna i det nya bolaget äro precis desamma som i det gamla bolaget, fränsett att nya preferensaktieägare möjligen inträtt, en omständighet, som — om det skett i det gamla bolaget — icke haft någon betydelse i nu förevarande hänseende.

För vanlig åskådning förefaller utkrävandet av lagfartsstämpel i ett sådant fall som det ovan anförda vara nära nog obilligt. Och det är icke tilltalande, att staten skulle i den depressionstid, som nu råder, öka de redan förut stora svårigheterna för de industriföretag, som nödgas till rekonstruktion.

På grund av vad jag här ovan anfört får jag vördsamt hemställa,

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 3 saml. 75 häft. (Nr 205—206.) 2

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i förvarande proposition framställda förslag, såvitt det avser införande av stämpelplikt vid förvärfv av fast egendom eller av fartyg genom skifte vid upplösning av bolag eller förening och på grund av tillskott vid bildande av bolag eller förening eller på grund av tillskott efter bolagets eller föreningens bildande.

Stockholm den 12 april 1921.

Herman Fleming.